

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicas & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Dominica IV. post Pentecosten.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

exhibitione præbuerunt. Et quis enumeret quām multa nobis per eos beneficia provenerunt? Bene ergo de eis Scriptura loquitur. Quoniam *hi sunt viri misericordiae.* Et addidit: *Quorum iustitiae oblivionem non accepterunt.* Vis ut nec tuā accipiat oblivionem? A triplici cave periculo: & florebit inæternum ante Dominum. Legis enim: *Quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo^k.* Legis: *Si averterit se iustus à iustitia sua, &c. omnium iustitiarum eius non recordabor^l.* Legis quibusdam dicendum in judicio^m; *Non novi vos;* illis sine dubio qui reperunt mercedem suam.

Ergo omnis iustitia tepida, omnis transitoria, omnis vendita erit in oblivionem coram Deo. Sed non ita Apostolorum iustitiae: quod ex eo satis appareat, quod sequitur: *Cum semine eorum permanent bona.* Manent enim usque hodie in nobis Apostolorum vestigia: & eorum religio, quia ex Deo est, non potest dissolvi. Vester Israëlitici populi quadraginta annis in deserto perseveraverunt integræ: multò magis Apostolorum vester super jumentum Salvatoris impositæ. *Cum semine (inquit) eorum.* Quod est semen, quia sequutus adiungit, *Hæreditas sancta nepotes eorumⁿ*? Idem profecto & semen sunt, & nepotes: Meministis credo (scientibus enim legem loquor) meministis inquam legalis mandati, ut suscitet frater superstes semen fratri defuncto sine semine. Quis sine semine? *Singulatiter,* ait^o, *ego sum donec transeam.* Ideoque resurgens: *Vade (inquit) dic fratribus meis^p.* Ac si dicat: Fratres sunt, faciant quod fratres. Ergo per Evangelium ipsi nos genuerunt: non tamen sibi, sed Christo, quia per Evangelium Christi. Hinc est quod moleste tulit Paulus quosdam eorum dici, à quibus geniti fuerant per Evangelium: indignans adversus eos qui dicebant: *Ego sum Pauli, ego sum Cephae, ego Apollo^q*: Christi magis omnes & fieri volens & dici. Itaque semen Apostolorum sumus per prædicationem: sed per adoptionem & hæreditatem semen Christi, & Apostolorum nepotes.

DOMINICA QUARTA POST PENTECOSTEN.

De pugna & victoria Davidis adversus Goliath. 1. Reg. 17.

S E R M O.

^a 1. Reg.
^b 17. a*

AUdivimus ex libro Regum^a Goliam virum proceræ staturæ, præsumentem super multa fortitudine & magnitudine corporis sui, vociferantem adversus phalangas Israhel, & provocantem eas ad singulare certamen. Audivimus etiam à DEO suscitatum spiritum pueri junioris, ut indigne ferret virum spurium & incircuncisum, castris Israhel, & DEI summi

summi exprobrantem agminibus. Spectavimus procedentem adolescentulum in funda & lapide adversus monstro& magnitudinis hominem loricatum, & clypeo protectum ac galea, cæterisque terribilem militari bus armis : si qua in nobis erant vilcera pietatis, non potuimus non time re sic in eunti conflictum, non congaudere vincenti. Laudavimus magnanimitatem parvuli, quod comederet animam eius zelus domus Dei, & opprobria exprobrantium ei à se non duceret aliena, sed tanquam ad propriam moveretur iniuriam, & doleret super contritione Joseph. Mirati sumus tantam in adolescente fiduciam, quanta non inveniretur in universo Israele. Collatam denique cœlitus victoriam, & divina manifestè patratam virtute, tam læti suscepimus, quam solliciti certamen spectavimus, armati fide parvuli, & gloriantis propria in virtute gigantis.

Jam si spiritualem, secundūm Apostoli ^b testimonium, legem esse non ignoramus, & scriptam esse propter nos, non solum exterioris superficie oblectandos aspectu, sed interiorum quoque sensuum gustu tanquam medulla tritici satiandos: considerandum nobis est, quisnam videatur iste Golias, qui populo Dei jam reprobationis terram ingresso, jamque multis ex hostibus triumphanti, solus exprobrare præsumit, elatus & inflatus spiritu carnis suæ: Credo enim non incongruè in superbo homine superbiæ vitium designari. Ipsum namque est peccatum maximum, quod Dei populo magis insultat, & insurgit specialiter adversus eos, qui certa jam videantur viciisse peccata. Hinc est quod provocat ad singulare certamen, tanquam cæteris jam subactis. Nam & Philistæ illo in tempore timebant omnino adversus Israel inire conflictum, nisi quod de Golia enoris magnitudinis viro eorum fiducia tota pendebat. Unde enim eiusmodi animam superbia tentet, quam sibi subiugavit invidia, seu tepiditas ea quæ solet Deo vomitum provocare ^o; aut pigritia ^o Apoc. 3.2 quæ facit ut boum stercoribus lapidetur ^p? Unde, inquam, ei superbia, unde extollentia oculorum, cui adeo cætera vitia dominantur, ut dijudicari se ab universis tanquam male sibi conscius arbitretur? Quis denique nisi manu fortis, qui cætera jam sibi potenti virtute subjugavit, adversus nequissimum superbiæ vitium dimicaturus accedat? Procedat, inquit, David manu fortis, quoniam non est vincere tantum hostem, nisi in manu fortii. Armetur ipse contra Goliam, qui & ursum vicerit & leonem.

Videat sanè utrum Saulis ei arma possint prodesse, utrum sæculari sapientia & philosophicis traditionibus, seu etiam divinarum superficie Scripturarum, quam nimium occidentem literam vocat Apostolus ^c; videat, inquam, utrum his armis debellare superbiam, utrum hac via humilitatem

*Davidus pu-
fili & Goli-
ath gigantis
pugna mira-
bilis.*

*b Rom. 7. b
Pugna Davi-
dem inter &
Goliath my-
stica seu trop-
logica expo-
sito.*

*Goliath typus
superbie.*

*Apoc. 3.2
p Eccli. 22.2*

*Cum superbie
vitio quomo-
do dimicandū.*

militatatem apprehendere possit, ut onerari se magis quam roborari sentiens, huiusmodi arma atque impedimenta projiciat, jactans omnino cogitatum suum in Domino, & de propria penitus desperans industria, sola fide armatus non reputet Goliæ proceritatem, ne forte magnitudinis eius mole prematur, sed potius psallat spiritu, psallat & mente: *Dominus, inquietens d^o, defensor vita mea, &c.* Nam & Petrus dum nec ventorum violentiam, nec maris profundum, corporisque pondus consideraret ^e, in verbo Domini jactans semetipsum, nec perire potuit nec timere: At ubi vedit ventum validum venientem, timuit: ipsoque timore protinus mergi cœpit. Simile aliquid etiam nunc Athletæ nostro Saul suadere tentat:

*d Psal. 26. a
*e Matt. 14. c
Petrus timore
vacillans mer-
gi cœpit.*

o2. Reg. 17. d

*David ad-
versus Goli-
ath, non sua
sed Dei virtu-
te confidit
procedit.*

g Eccl. 1. a

h 1. Iai. 40. b

*Non potes (inquietens ^o) refutare Philistæo isti, nec pugnare adversus eum, quo-
niam puer es, hic autem vir bellator ab adolescentia sua. Veruntamen non
acquiescit ille talc aliquid meditari; sed præsumens de virtute eius, cuius
auxilio priora certamina jam vicisset, accedit intrepidus. Colligit igi-
tur (abjectis armis Saulis) quinque lapides de torrente, quos nimirum
(cum levia quæque tolleret) levigare torrens potuit, sed non etiam tolle-
re secum, torrens quippe quem pertranseat anima nostra, sæculum præ-
fens est, scriptura teste ^g: Quoniam generatio advenit & generatio præ-
terit, tanquam tumens unda undam impellens. Quia ergo omnis caro
fœnum, & omnis gloria eius tanquam flos agri ^b, huiusmodi levia facile
secum trahit torrens inundans: Verbum autem Domini nullis fructibus
eedens, manet in æternum.*

*Quinque la-
pides à David
è torrenti
sumpti quid
significent.*

*2. Cor. 14.
k 1. Cor. 7. f
l 1. Ioan. 2. c*

*Arbitror proinde non incongruè quinque lapidibus istis, quinque
partitum verbum intelligi, *Comminationis, Promissionis, Dilectionis, Imita-
tionis, & Orationis*. Horum quippe verborum latè patens copia in divi-
narum reperitur serie scripturarum. Et forte ipsa sunt quinque verba,
quorum meminit Paulus, malens quinque verba loqui in sensu, quam de-
cem millia in lingua. *Præterit enim figura huius mundi ^k:* & juxta aliud
testimonium ^l. *Et mundus transit, & concupiscentia eius.* Hæc autem
verba transeunte mundo non modò manent, verùm etiam levigantur ma-
gis, dum pertransiuntibus pluribus multiplex est scientia. Jam verò col-
lectos istos lapides contra superbiæ spiritum dimicaturus David in vase*

*Quinque ad-
versus Super-
biæ vitium
lapides seu
iacuta usur-
panda.*

memoriae suæ reponat, considerans quanta nobis comminetur DEUS, quanta promittat, quantam nobis exhibeat charitatem, & quam multa nobis sanctitatis exempla proponat, quemadmodum denique orationum nobis ubique commendet instantiam. Hos, inquam, lapides secum tol-
lat, quisquis superbiæ vitium debellare festinat: ut quoties venenatum audet erigere caput, quibuslibet ex his lapidibus manu cogitationis ei o-
currat, percussus in fronte Golias dejiciatur, opertus confusione. In quo
fanè

In Festo SS. Petri & Pauli, Sermo III. 323

fanè conflietu funda quoq; necessaria est longanimitatis formam habens, quam huic maximè certamini nulla ratione deesse est.

Quoties ergò vanitatis cogitatio mentem pulsat, si intimo cordis affectu divinas expavescere cœperis *comminationes*, seu *promissiones* eius desiderare, non sustinet Golias utriuslibet lapidis jactum, sed reprimitur illico tumor omnis. Quod si venerit in mentem *dilectio* illa tam ineffabilis, quam tibi DEUS maiestatis exhibuit, an non illico inardescens ad charitatem prorsus abominari incipis & abjecere vanitatem? Sic & exempla *Sanctorum* si diligenti tibi consideratione proponas, erit sine dubio ad reprimendam elationem cogitatio ista perutilis. Jam verò si forte insur gente subito elatione nihil ex his quæ diximus, apprehendere quiverit manus tua, toto fervore ad eam convertere, quæ sola restat, *orationem*: & continuò quem elevatum videras & exaltatum sicut cedros Libani? subversus impius, jam non erit.

Sed quæras fortasse quemadmodum suo ipsius gladio Goliæ possis *Quomodo Goliath suo ipsius gladio perimendus* absindere caput, id enim tanto tibi jucundius, quanto molestius hosti. Dico breviter, quoniam expertis loquor, & qui facile capiant & adver tant sine mora, quod in semetipsis crebrò sentiunt actitari. Quoties te provocante vanitate ad recordationem comminationis divinæ, seu promissionis, aut cæterorum quæ supra diximus, confundi cœperis & erubescere, devictus est quidem Golias, sed forsitan adhuc vivit. Accede itaque proprius, ne forte resurgat, & stans super eum mucrone proprio caput eius absconde, de ea ipsa quæ te appetit vanitate perimens vanitatem. Elata siquidem cogitatione pulsatus, si ex ea ipsa materiam & occasio nem sumas humilitatis, quo nimirum humilius deinceps & abjectius tanquam de superbo homine sentias de teipso; Goliam utique Goliæ gladio peremisti.

DOMIN. VI. POST PENTECOSTEN.

De Evangelica lectione, ubi turbatriduo sustinens Dominum septem panibus reficitur.

S E R M O I.

Misereor super turbam, quia jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent^a.

a Matt. 15. d

Mar. 1. 8.

Evangelium, Fratres, ob hoc scriptum est, ut legatur, nec ob aliud legitur, quām ut rationabilem consolationem vel desolationem exinde capiamus. Est enim secularibus consolatio vana de terrenarum affluentia rerum, vana nihilominus de eārum penuria desolatio. Ait Evangelium speculum veritatis nemini blanditur, nullum seducit, talem in Sermones S. Bernardi.

S f

eo